

Іван Федорович КУРАС

16 жовтня 2005 р. з життя пішов Іван Федорович Курас, визначний український учений, історик, політолог, доктор історичних наук, професор, академік НАНУ, віце-президент Національної академії наук України.

І.Ф.Курас народився 3 жовтня 1939 р. в селі Немирівське Балтського району Одеської області. 1962 р. він закінчив Одеський державний університет імені І.І.Мечникова. У 1962–1964 рр. Іван Федорович працював науковим співробітником Кіровоградського обласного архіву, у 1964–1967 рр. був аспірантом, а згодом – викладачем у Київському державному університеті ім. Т.Г.Шевченка. В 1970–1972 рр. І.Ф.Курас працював старшим науковим співробітником, ученим секретарем Інституту історії партії при ЦК Компартії України, а у 1972–1983 рр. – інструктором, консультантом, завідувачим сектором

відділу науки й навчальних закладів Центрального Комітету Компартії України. В 1983–1991 рр. він займав посаду заступника директора Інституту політичних досліджень при ЦК Компартії України.

Із грудня 1991 р. І.Ф.Курас – директор Інституту національних відносин і політології НАНУ (з 1997 р. – Інститут політичних та етнонаціональних досліджень Національної академії наук України). Під керівництвом Івана Федоровича відбулося становлення цього інституту, було створено колектив висококваліфікованих фахівців, сформовано засади вітчизняних політичних студій таких напрямів, як етнополітологія, теорія та історія політичної думки, історична політологія, виховано не одне покоління молодих дослідників. І.Ф.Курас був ініціатором і керівником роботи із виконання низки важливих науково-дослідницьких проектів. Зокрема у 1999–2004 рр. очолюваний ним авторський колектив підготував фундаментальне шеститомне видання “Політична історія України. XX століття”. Іван Федорович – автор понад 200 праць із проблем політичної історії України й етнології.

І.Ф.Курас був видатним організатором науки. У 1988–1993 рр. він працював академіком-секретарем Відділення історії, філософії і права НАНУ, був членом Президії Національної академії наук України. З листопада 1998 р. він – незмінний віце-президент НАНУ. Діяльність Івана Федоровича на цих посадах сприяла підвищенню престижу та авторитету вітчизняної науки не лише в Україні, а й за її межами.

Напружену наукову і науково-організаційну роботу І.Ф.Курас успішно та ефективно поєднував з обов’язками державного діяча. У 1994–1997 рр. він працював на посаді віце-прем’єр-міністра України з питань гуманітарної політики. Він зарекомендував себе як відповідальний керівник, здатний розв’язувати складні проблеми, як послідовний патріот і державник. Ці риси він повною мірою виявив також як народний депутат України, обраний 2002 р.

І.Ф.Курас був членом Конституційної комісії від Президента України (1994–1996), очолював державні комісії в справах депортованих народів Криму; депортованих німців; у справах неповнолітніх; із питань координації, приймання, транспортування, охорони й розподілу гуманітарної допомоги, що надходить із зарубіжних країн, при Кабінеті Міністрів; з питань реформування вищої освіти в Україні; реорганізації у галузі науки. Він очолював також робочу групу з розроблення Концепції реформування політичної системи України.

Іван Федорович був членом Комісії з державних нагород при Президентові України (1994–2002), головою Ради з питань мовної політики при Президентові України (1997), Ради з питань збереження національної культурної спадщини (1997–1998). Із жовтня 2000 р., за постановою Уряду, він очолював Наглядову раду Національної акціонерної компанії “Надра України”, а з 2003 р. – Наглядову раду Київського національного медичного університету. В 2003–2004 рр. І.Ф.Курас – секретар Політичної ради при Президентові України.

Іван Федорович – заслужений діяч науки і техніки України (1998), нагороджений орденами Дружби народів, “Великий Хрест” (1997, Італія), князя Гедимінаса IV ст. (1998, Литва), Ярослава Мудрого V ст. (1999), Ярослава Мудрого IV ст. (2003), лауреат Державної премії України у галузі науки й техніки (1999).

Усі, кому довелося працювати з Іваном Федоровичем, знали його не лише як вимогливого керівника та принципового науковця, а й як чуйну, щирю людину, здатну завжди зрозуміти інших і прийти на допомогу. Звістка про його раптову смерть спричинила біль усім, кому доля дарувала нагоду зустрітися з цією неординарною людиною.

Вічна йому пам’ять!